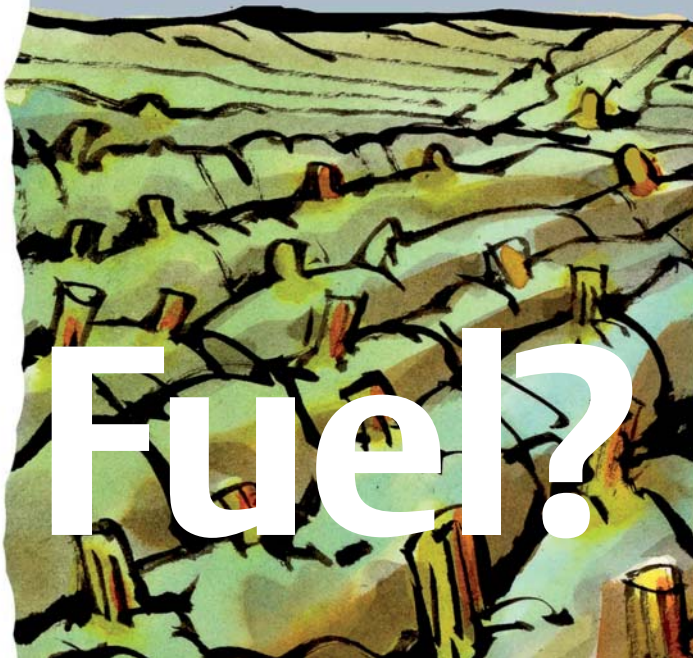

Het is een ware hype in agrarisch Nederland: de discussie over 'food or fuel'. Termen als biobrandstof, voedselschaarste, vergisters, ethanol en ethiek vliegen je om de oren. Maar is het nu echt 'not done' om energiegewassen te produceren terwijl elders op de wereld honger wordt geleden? Wat voor kansen liggen er op dit gebied en, misschien wel het belangrijkste, wat levert het op?

Door Marije Wenneke

Food or Fuel?

Wereldwijd raken fossiele brandstoffen op. Als gevolg daarvan rijzen de prijzen de pan uit. Dat moet anders. De oplossing lijkt duurzame energie. Geen aardolie, aardgas en steenkolen meer, maar windenergie, waterkracht en biobrandstoffen. De ingrediënten om biobrandstof te maken, zijn **hernieuwbaar**. Denk aan maïs, suikerbieten, graan, soja, koolzaad en andere gewassen die gebruikt worden om biobrandstoffen te maken.

Het lijkt een prima idee, maar is het ook verantwoord en uitvoerbaar? Daarover gaat de discussie food or fuel.

Vooroordelen

Ook NAJK houdt zich bezig met dit thema. Deze maand verschijnt een discussiestuk over food or fuel. Aan de hand van discussies en de uitkomsten daarvan in provinciale AJK's, neemt NAJK uiteindelijk een standpunt over het onderwerp in.

De agrarische jongeren uit Flevoland (FAJK) namen het voortouw en organiseerden vorige maand een ledenavond waarin de problematiek en kansen rondom food or fuel werden behandeld.

Een aantal vooroordelen werd direct uit de wereld geholpen. Bijvoorbeeld de stelling dat de productie voor biobrandstoffen ten koste gaat van voedselproductie. Niets van waar, hield gastspreker en VVD-Europarlementariër Jan Mulder de

jonge Flevolandse boeren voor. "Ik lig niet wakker van het probleem voedsel of brandstof. In heel Europa wordt niet meer dan één procent van de landbouwgrond gebruikt voor de productie van biobrandstof. Dat valt dus erg mee. In Amerika liggen de cijfers overigens wel iets anders."

Maar ook wereldwijd bekeken speelt het ethische vraagstuk geen rol, vond Bert-Jan Aling, sectormanager akkerbouw bij Rabobank Nederland. Hij was de andere spreker van de FAJK-avond. "Het klopt dat er voedselschaarste is, maar dat komt onder meer doordat de oogst vorig jaar zeer slecht was. Wereldwijd is 608 miljoen ton tarwe geproduceerd, terwijl er 622 miljoen ton werd geconsumeerd. Daardoor zijn de graanvoorraden wereldwijd nog nooit zo klein geweest: er is maar voor 9,5 week aan graanvoorraad. Dat is echt heel weinig."

Productieverhoging

Aling benadrukte dat een slechte oogst een veel groter effect heeft op de wereldvoedselvoorraad dan de toename van het areaal energiegewassen. "Maar het is wel zo dat de vraag naar voedsel en veevoer groeit tot 2015 met respectievelijk 180 en 190 miljoen ton. Hoewel de oogst het afgelopen jaar wel goed was, moet er in de toekomst toch meer geproduceerd worden om aan de vraag te kunnen voldoen. Vooral omdat we verwachten dat de vraag naar biobrandstoffen ook met 700 miljoen ton stijgt."

ILLUSTRATIE: HENK VAN RUITENBEK

Maar is dat wel mogelijk, zoveel meer produceren dan nu al gebeurt? Dat zou betekenen dat er 140 miljoen hectare landbouwgrond nodig is of dat de opbrengst per hectare met dertig procent moet stijgen, berekende de Rabobank. “Wij verwachten dat die productieverhoging vooral gerealiseerd wordt in de Sovjet-Unie en Zuid-Amerika. Daar is de opbrengst per hectare vrij simpel te verbeteren. Ook liggen er in de Sovjet-Unie nog miljoenen hectares ongebruikte landbouwgronden”, aldus Aling.

Jan Mulder beaamde dat er met opbrengstverhoging veel te halen valt. “De gemiddelde boer in Nederland draait zijn hand niet om voor een opbrengst van 10.000 kilo tarwe per hectare. In sommige delen van Europa is die opbrengst echter misschien maar 3.000 of 4.000 kilo en in andere werelddelen nog veel minder.”

Kansen

Terug naar Nederland. Kunnen Nederlandse boeren ook een graantje meepikken van die almaar stijgende vraag naar voedsel, veevoer en biobrandstof? En waar moeten ze dan voor kiezen? Wat brengt het meeste geld op?

Die vragen zijn makkelijk te beantwoorden, aldus Aling en Mulder. Momenteel is het niet rendabel om gewassen te telen voor biobrandstof. Nederlandse boeren zijn erg goed in het telen van hoog salderende gewassen zoals aardappelen,

uien en peen. De teelt van energiegewas is niet zo rendabel en boeren zullen daar dan ook niet snel voor kiezen.

De enige manier waarop deze teelten wel rendabel kunnen worden, is als de productie van biobrandstoffen vanuit de overheid meer wordt gestimuleerd. Dat lijkt er voorlopig echter niet in te zitten, nu minister Cramer van Milieu de verplichte bijmenging van biobrandstof in benzine en diesel verlaagt van 5,75 naar 4 procent in 2010.

Erg jammer, vond Mulder. “Vanuit Europa moeten we de productie van biobrandstof bevorderen. In 2020 zou 20 procent van de brandstof die wordt gebruikt, hernieuwbaar moeten zijn. En er moet markt gecreëerd worden, dan komt er vanzelf vraag naar biobrandstof en wordt het wel rendabel.”

Food

Natuurlijk zijn er wel andere mogelijkheden voor boeren om in te springen op ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie. Denk maar eens aan mestvergisters, windmolens of kassen op zonne-energie. Vaak gaat het hier ook om een gesubsidieerde markt die nog volop in ontwikkeling is. Het is moeilijk te voorspellen of de – vaak forse – investeringen op termijn terug te verdienen zijn.

De jonge Flevolandse boeren op de bijeenkomst hadden de keus snel gemaakt. Zolang het saldo voor biobrandstof gewoon te laag is, kiezen zij voor food in plaats van fuel. ←